

Русија уште еднаш ѝ покажа на Европа што може да ѝ се случи доколку не игра така како што двоецот Путин-Медведев ќе посака. Истата драматургија веќе трет пат се повторува во релациите меѓу сè посилната федерација и европските земји. Дека извозот на природниот гас веќе не е само економска работа, туку и политичка стратегија на Кремљ е одамна јасно. Прашањето е само како во блиска иднина Европската унија може да се ослободи од зависноста која ја има од Русија во тој поглед. Доколку работите околу Грузија горе-долу се завршија и автономните проруски области го добија она што го посакуваат, веројатно сега на ред дојде Украина, која стана уште една мета на агендата на Кремљ. Поделеноста на политичките струи во Киев на прозападни и проруски, создава полесна ситуација за московските власти да посегнат по она што одамна го посакуваат - Украина да биде втора Белорусија за Путин. Настаните кои се случуваа изминатиов месец навестија дека оваа 2009 година Русија акцентот ќе го стави токму на тој план. Моќното оружје кое Москва го има во свои раце, вешто го користи како средство за притисок и уценување врз оние земји кои се надвор од нејзината волја и контрола. Проблемот со природниот гас е повеќедимензионален. Тој има економска димензија, но секако дека преовладуваат геополитичката и геостратешката.

Пишува: Мишко ТАЛЕСКИ

Со стабилизирањето на политичко-економските состојби во Русија, сега се создаде основа за продор на сибирската држава во оние територијални пори, кои некогаш беа дел од нејзината империјалистичка доктрина. Медведев и Путин на многу начини си поигруваат со европската заедница, но тоа и не е толку тешко ако се има предвид некохерентниот и неконзистентен став кој го имаат државите-членки на Унијата. Воените средства веќе не се единствените на располагање за покорување на противникот. Современите војни почнаа да се водат врз економска, психолошка и трговска основа. Софистицираноста во пристапот и развојот на технолошките правци тоа го овозможува. Рускиот природен гас стана помоќно средство од балистичките ракети. Нема жртви, нема обвинувања, нема осуди. Сè се прави зад завесата на економските интереси. На пазарот сè се плаќа, а Украина тоа го заборава. Минатото лето наивно изигра Грузија. Дали на повидок е уште една будалаштина на кавкаските држави?

Односите меѓу Киев и Москва за-ладија откако украинските про-западни структури ја издејствуваа Портокаловата револуција и откако на тронот во оваа поранешна советска република застана Виктор Јушченко и групата околу него. Во тоа Москва препозна уште еден обид на американската надворешна политика да се вгнезди во предворјето на руските периферни подрачја. Тешката ситуација која владее во украинската држава веќе подолго време е резултат на непопустливите доктрини на Вашингтон и на Москва, да го контролираат ова подрачје за сопствените интереси. Цел на западните демократии е ширење на НАТО и во овој дел на Кавказ, додека интересот на Русија е во одбрана на своите интереси кои вклучуваат контрола врз Украина. Продорот на Западот во овој дел од светот беше најсилен во периодот кога Русија беше фрлена на колена во секоја смисла на зборот. Тоа е познатата ера на Борис Елцин. Падот на рускиот стандард, преголемата задолженост и изгубеното политичко влијание во светот, создадоа исклучителна можност западните стратегии конечно да бидат реализирани. Откако САД, ЕУ и НАТО ги најдоа своите интереси во овие региони и таму се вселија, Русија почна неочекувано брзо да расте. Јакнењето на нејзините потенцијали и возобновувањето на нејзината геостратешка моќ, ги смени односите на теренот. Први на удар беа земјите кои во текот на деведесеттите години на минатиот век им се потчинија на западните интереси. Двете хемисфери од нив создадоа транзициони жртви, кои секогаш беа подведувани под именителот на колатерална штета. Растргнати меѓу неколкудеценискиот комунизам или тврд социјализам, од една страна, и суровиот капитализам, од друга страна, ги доведе поранешните социјалистички земји во пат-ситуација. Го изгубија и она што го имаа, а добиваа конкретни ветувања за подобрување на нивната катастрофална состојба. Пропаднати економии, сиромаштија, фингирани војни. Многумина помислија дека таа слика, која ги окарактеризира последните години од XX

ТЕРМИНАЛ ЗА ПРЕРАБОТКА НА ТЕЧЕН ГАС

нивната територијална зона на покривност, сè дотогаш светот ќе се соочува со нови временско ограничени војни, притисоци и ултиматуми.

ГАСОТ КЕ СЕ ПРЕВЕЗУВА ВО ТЕЧНА СОСТОЈБА ДО ЛНГ ТЕРМИНАЛИ

Со почетокот на кризата меѓу Москва и Киев околу испораката на природниот гас, проблемите со нафтата се ставија во втор план. Падот на цената на течното злато на светските берзи и натаму ги тресе земјите кои длабоко влегоа во фазата на рецесија. Но, ниту малку не е случајно и чудно зошто токму сега се

ПРИРОДНИОТ ГАС ПОМОКЕН ОД БАЛИСТИЧКИТЕ РАКЕТИ

век, повеќе нема да се повтори. Но, минатогодишните крвави слики од Грузија и овие сега со наводен економски предзнак од Украина, јасно покажуваат дека недефинираните геостратешки региони

и натаму остануваат трн во околото на големите сили. Таму уште многу ќе се гладува, уште многу ќе се војува, уште многу ќе се плаче. Сè додека планетарните сили не расчистат меѓу себе која е

појавија недоразбирањата меѓу Русија и Украина околу снабдувањето со природниот гас. Овој енергенс стана средство за геополитички игри. Москва лукаво го избра временскиот тајминг сè тоа да се случува во периодот додека Израел ја уништуваше Газа, додека Белата кука се наоѓаше во вакуум период (Буш заминуваше, а Обама се подготвуваше да дојде), додека Европа се тресеше на -30 степени Целзиусови. Стратешките превирања на почетокот од годинава беа силно изразени. Иако нафтата е примарен ресурс кој го движи човековото живеење, сепак како што одминува времето станува сè појасно дека природниот гас зазема клучно место во секое општество. Иако се претпоставуваше дека ерата на природниот гас ќе дојде малку подоцна, некаде околу 2020 до 2030 година, сепак последните случувања покажаа дека таа временска граница се поместува наназад. Во наредните години ќе се издвојуваат огромни милијарди евра, долари и рубљи за изградба на нови гасоводни системи, со што ќе почне трката меѓу земјите кои имаат намера да заработат од тој бизнис. Во последно време во игра е т.н. ЛНГ терминал, односно Лиљуифиенд природен гас - течен природен гас, кој станува со ладење на -160 степени Целзиусови. Со тоа волуменот на гасот се намалува на 1/600 од оригиналниот волумен. На тој начин, значајно количество течен гас може да се натовари на танкер за прекуморски транспорт. Кога тој ќе пристигне на предвидената локација, се прифаќа во терминалите каде се загрева (регасификува) и повторно

КОЈ ПРОФИТИРА ОД РУСКИОТ ГАС?

Од продажбата на рускиот гас во Украина и во Европа, чија вредност се проценува на околу 75 милијарди евра годишно, најмногу заработуваат т.н. посредници во сенка. Европа тешко може да најде начин како сè ова да го неутрализира, бидејќи средствата кои ѝ се на располагање не се доволно

силни за да ги спречат девијациите. проблемот меѓу Москва и Киев настана токму поради тоа. Русија ја обвини Украина за кражба на природниот гас, за која најголема вина сносат посредниците. Приходот од овие коруптивни зафати ја доведоа украинската држава во целосен хаос. Пеглањето на работите оди тешко, пред сè, затоа што двете страни тежнеат кон различни стратешки доктрини. Москва сака да го врати Киев во својата зона на интереси, додека Украина се реформира според западни стандарди и бара членство во НАТО, за да го избегне влијанието на Кремљ. За едни аналитичари спорот со гасот е само компонента за да се расчистат односите на овој план. За други, пак, станува збор за пресметка меѓу луѓе во сенка, а не за спор меѓу две држави.

како гас се внесува во гасоводниот систем до крајните потрошувачи. ЛНГ терминалите просечно чинат по неколку стотици милиони евра. Иако се смета дека изградбата на нов гасоводен систем би била поевтина опција, сепак во практиката тоа не е така. Тоа би било така доколку локацијата за транспорт

кубни природен гас, тогаш не е тешко да се заклучи дека Хрватска, со изградбата на ЛНГ терминалот на островот Крк, за себе долгорочно ќе обезбеди апсолутна сигурност во снабдувањето со гас, но истовремено ќе ја направи и регионална сила во дистрибуцијата на гас во наредната деценија.

Европа конечно се освестува од неколкугодишната незаинтересираност кога станува збор за снабдувањето со природен гас од Русија и почнува да бара алтернативни патишта за обезбедување на тие енергенси. Прашањето кое го поставуваат економските експерти е дали покрај алтернативниот пат за снабдување со гас, Европа треба да бара и да создава алтернативни извори на енергија? Една од основните работи кои ќе треба да се направи е зголемување на капацитетите на складирање на гас, со што резервите би биле многу поголеми од досегашните. На тој начин би се избегнале вонредните состојби кои ги наметнува Русија. Како други алтернативни патишта за транзит на гас, пак, се спомнуваат нови рути од Каспискиот басен, како и гасоводи кои би доаѓале од Северна Африка.

Зближувањето на Русија и Европа нема алтернатива. Некои сили не сакаат зближување и сметаат дека тоа е погрешна позиција. Таа не ги одразува тенденциите на развој во светот. Стравот од Русија е роден од фобии од минатото, од најтемните страници на историјата. Русија се залага за светски енергетски систем, кој ќе функционира според заеднички правила и ќе ги задоволува интересите на сите партнери. На нашите европски партнери им предлагаме да си го поделиме ризикот од транзитот и да создадеме конзорциум за добивање на природниот гас од Украина и организирање на транзитот. Недостатокот на гас во извозниот гасовод на Украина е технолошка глупост, која се граничи со криминал.

Владимир Путин

на гас е географски близу, но доколку тој се пренесува на голема оддалеченост, тогаш трошоците би биле неколкукратно поголеми. Парите кои би се одделувале за транспортни трошоци и за транзитна такса би биле поголеми во споредба со изградбата на ЛНГ терминалите. Оттука, во блиска иднина овие терминали би биле поконкурентни отколку денешните класични гасоводни системи. Во светот сè повеќе се градат ЛНГ терминали. За многу земји тоа веќе е рутина. Капацитетите се зголемуваат, а во нив сè повеќе се инвестира и заради уценувачките тонови од некои земји, кои природните богатства ги користат или, подобро речено, ги злоупотребуваат за постигнување политички интереси. Во поблискиот регион, Хрватите се први кои разработија план за изградба на ваков терминал. Властите во Загреб решија првиот да го направат на островот Крк. Под притисок на постојната криза, хрватските власти планираат да ги ублажат строгите процедури и планираната динамика, за да можат изградбата на овој ЛНГ терминал да ја почнат порано од предвидената 2010 година. Загреб планира пуштањето во употреба да се случи не подоцна од 2014 година. Се предвидува терминалот да ги опслужува Хрватска, Словенија, Италија и некои земји од централна Европа. Според проценките и анализите, годишно тој треба да прифаќа околу 10 милијарди метри кубни, а потоа тој капацитет да прерасне и на 15 милијарди. Доколку се има предвид фактот дека, на пример, Србија годишно троши нешто повеќе од 2 милијарди метри

Судир на комерцијални интереси, како што тоа руските власти сакаат да го прикажат пред европската јавност, не постои. Постои намерата на премиерот Владимир Путин, со помош на гасот, а преку грбот на Европа, да почне студена војна против Украина. Вината на Киев е само во тоа што Украина стави јасно до знаење дека сака да се приближи до Европа, што на Москва не ѝ се допаѓа. На тој начин руската нафта и гас стануваат оружјето, со кое Путин сака повторно да ја воспостави доминацијата на Русија врз нејзината одамна изгубена империја, па церемонијалното пуштање на протокот на руски гас кон Украина беше само обичен пропаганден трик на Москва. Гасот од Русија кон Украина ќе потече дури откако премиерот Путин ќе утврди дека во очите на светот доволно ги оцрнил Украина и нејзиното политичко раководство.

Тајмс